
Introduktion

Du läser just nu 1998 års tredje nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv*. Ett nummer innehållande fyra artiklar av något skild karaktär, med den sedvanliga inriktningen mot arbetslivets mångskiftande beskaffenhet.

Den första artikeln är skriven av **Nils Elvander** vid Uppsala universitet. Det är den första i en serie om tre som beskriver den historiska utvecklingen av forskningsområdet Industrial Relations, eller arbetsmarknadsrelationer som det kallas på svenska. Den första delen behandlar utvecklingen i Storbritannien från områdets uppkomst i slutet av 1800-talet, fram till idag. Särskild uppmärksamhet ägnas pionjärerna, makarna Webb, vägen mot att bli en vetenskaplig disciplin, där John M Keynes hade en avgörande roll för namngivandet av forskningsområdet, samt framväxten av Warwick-skolan, den idag ledande forskningsinstitutionen i Storbritannien. Utvecklingen visar också en omorientering från betoningen av den fackliga sidan, vilken var tyngdpunkten i makarna Webbs forskning, till arbetsgivar-sidan, som idag är central för forskningen vid Warwicks universitet.

I den andra artikeln behandlar **Henrik Bäckström**, Uppsala universitet, och **Thomas Sandberg**, KTH, hur den svenska traditionen av organisationsförändringar i företag har utvecklats sedan 1960-talet. De driver tesen att integrerade former för produktionens och arbetets organisation är ett genomgående inslag sedan slutet av 1960-talet. De ställer sig i anslutning till detta frågan om detta arbetssätt kan förklara det starka genomslag som utländska produktionskoncept, som till exempel Total Quality Management (TQM), Time-Based Mana-

gement (TBM) och Business Process Reengineering (BPR), fått i Sverige under 1990-talet. De exemplifierar utvecklingen med en fallstudie av Volvos monteringsfabrik i Kalmar som, enligt författarna, kanske är det internationellt mest kända exemplet på de svenska försöken att organisera arbetet effektivt, utan taylorismens mänskliga och ekonomiska avigsidor.

I den tredje artikeln kommenterar **Anita Nyberg** den i förra numret införda debattartikeln "En ond cirkel för tjänstesektorn" författad av Magnus Henrekson. Där hävdade Henrekson, utifrån en jämförelse med situationen i USA, att sänkta skatter på arbete i tjänstesektorn skulle kunna underlätta framväxten av en högproduktiv tjänstesektor, minska behovet av ökad lönespridning, minska risken för fattigdomsfällor och öka jämställdheten. Anita Nyberg menar att jämförelsen med USA är problematisk och hänvisar till det generellt sett svaga stöd som finns inom forskningen om sambandet mellan sysselsättning och arbetslöshet å den ena sidan, och skatter å den andra. Hon gör en könsuppdelad analys av sambandet mellan sysselsättning och skatt på arbete och visar att höga skatter snarare ökar kvinnors sysselsättning. Hon diskuterar också vissa av de negativa följder för jämställdheten som, enligt hennes mening, skulle kunna följa på en förändring av tjänstebeskattningen. Därtill spekulerar hon i möjligheten att sänkt skatt på tjänster inte nödvändigtvis skulle minska omfattningen av svartarbete, utan snarare ge en större acceptans för detta. Detta skulle medföra resultat helt motsatta de allmänt förväntade. Tanken är ovanlig men naturligtvis av vikt om den är riktig. Magnus Henrekson kommer att beredas

plats för replik i nästa nummer av tidskriften.

Slutligen presenteras en artikel i vilken **Toni Ivergård**, tidigare länsarbetsdirektör i Jämtlands län, beskriver den strategi efter vilken arbetsmarknadspolitiken har utvecklats på regional nivå i Jämtlands län under den senaste tiden. Empowerment är ledordet i det nytänkande som ligger bakom utvecklingen. Fyra delprojekt beskrivs i artikeln; Gränslös utbildning, Arbetscentrum, Samordnad rehabilitering och Självservice

i förmedlingsarbetet. Utvärderingar av verksamheten kommer successivt att genomföras framöver. Redovisningen är koncentrerad till det sätt på vilket arbetsmarknadspolitiken inriktats i Jämtlands län. Vi välkomnar kommentarer från verksamhetsansvariga från länsarbetsnämnder med annan inriktning av verksamheten.

Fredrik Jansson
Ulla Arnell Gustafsson